

Súd: Okresný súd Lučenec
Spisová značka: 8Ps/7/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6621203465
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Magdaléna Balážová
ECLI: ECLI:SK:OSLC:2023:6621203465.8

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou JUDr. Magdalénou Balážovou vo veci obmedzenia spôsobilosti na právne úkony I. Q.Á., J. XX.XX.XXXX, evidovaný pobyt bezdomovkyne mesto P., štátnej občianky Slovenskej republiky, v súčasnosti umiestnenej vo FEMINA Domov sociálnych služieb, IČO: 00 648 108, Ulica SNP 419/4, 980 22 Veľký Blh, zastúpenej procesným opatrovníkom mesto Fiľakovo, IČO: 00316 075, Radničná 25, 986 01 Fiľakovo, o návrhu navrhovateľa Centrum pre deti a rodiny, ul. Hviezdoslavova 62, 036 01 Martin, za účasti FEMINA Domov sociálnych služieb, IČO: 00 648 108, Ulica SNP 419/4, 980 22 Veľký Blh, takto

rozhodol:

I. O b m e d z u j e spôsobilosť na právne úkony I. Q.E., J. XX.XX.XXXX, evidovaný pobyt bezdomovkyne mesto P., v súčasnosti umiestnenej vo FEMINA Domov sociálnych služieb, ulica SNP č. 419/4, 980 22 Veľký Blh, IČO: 00 648 108, tak, že

- nemôže samostatne nakladať s hnutelným a nehnuteľným majetkom,
- nemôže samostatne konať pred orgánmi verejnej moci a úradmi,
- nemôže preberať poštové zásielky,
- nemôže celkovo vo finančnej oblasti poberať dôchodok, vstupovať do záväzkovo-právnych vzťahov, ktorými by sa zaviazala na finančné alebo materiálne povinnosti, disponovanie s vlastnými účtami a vkladmi, platobnými či inými obdobnými kartami umožňujúcimi peňažné transakcie, nakladanie s finančnými prostriedkami v hotovosti, nemôže samostatne rozhodovať o svojej liečbe, hospitalizácii, či umiestnení v sociálnom zariadení, nemôže vykonávať aktívne ani pasívne volebné právo.

II. Súd u s t a n o v u j e obmedzenej spôsobilosti na právne úkony I. Q., J. XX.XX.XXX3 opatrovníka mesto Fiľakovo, ktorý je oprávnený a povinný zastupovať obmedzenú spôsobilosti na právne úkony I. Q., J. XX.XX.XXXX v konaniach a činnostiach, ktoré sú uvedené vo výrok I. tohto rozsudku.

III. Úkony opatrovníka vykonávané za opatrovankyňu presahujúce rámec bežnej veci podliehajú schváleniu súdu.

IV. Opatrovník je p o v i n ý najmenej dvakrát ročne, vždy k 30.06. a k 31.12. príslušného kalendárneho roka, za predchádzajúce polročné obdobie, predkladať súdu správu o opatrovankyni a o nakladaní s jej majetkom.

V. Trovy dôkazu platí štát.

VI. Konanie voči navrhovateľovi Centrum pre deti a rodiny, Ul. Hviezdoslavova 62, 036 01 Martin sa z a s t a v u j e .

VII. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Dňa 23.08.2021 doručil navrhovateľ Okresnému súdu Lučenec (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo len „prvoinštančný súd“) návrh na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony I. Q., J. XX.XX.XXXX pre jej duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná a ustanovenie opatrovníka I. Q., ktorej bola ukončená ústavná starostlivosť v zariadení navrhovateľa (ďalej „CDR“) dosiahnutím plnoletosti. Mladej dospelaj I. Q. je naďalej poskytovaná starostlivosť v CDR na základe dohody a to do doby, kedy bude umiestnená do zariadenia sociálnych služieb. Do CDR a rodiny bola prijatá dňa 09.12.2003 na základe uznesenia o nariadení predbežného opatrenia Okresného súdu Lučenec č.k. PPOm/10/03-8 zo dňa 09.12.2003. Ústavná starostlivosť bola nad maloletou nariadená rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 11P/490/03-11 zo dňa 23.12.2003. Vyživovacia povinnosť k maloletému dieťaťu zo strany rodičov bola určená až rozsudkom Okresného súdu Lučenec č.k. 11P/438/2007-33 zo dňa 21.11.2007.

Vanesa Oláhová bola v čase podania návrhu umiestnená v špecializovanej samostatnej skupine pre deti s duševnou poruchou. Ide o mladú dospelú s ťažkou mentálnou retardáciou a základnou diagnózou Downov syndróm. Nemá problém nadviazať kontakt s cudzími osobami. Vyhľadáva telesný kontakt - chytá druhých ľudí za ruky. Celkovo je pozitívne naladená, tichšej povahy. Deti má rada, je obľúbená v kolektíve. Chôdzu má neobratnú pre veľké DMO. Pohybuje sa samostatne. Komunikuje minimálne, k rečovému prejavu je potrebné ju stále motivovať. Reč je dyslalická, menej zrozumiteľná, tempo pomalé. Pozná a slovom pomenuje bežné predmety. S občasnou chybou prečíta a ukáže pomenované veľké tvary písmen. Slabiky nečíta. Predstavu čísla nemá vytvorenú, číslice nepozná. Preferuje pravú ruku. Je snaživá, motivuje ju pochvala a povzbudenie. V náročných situáciách (neuspokojenie, preťaženie) reaguje zvýšenou afektivitou, vzdorom. Hygienické a sebaobslužné návyky má osvojené. Zo sebaobslužných činností sa samostatne oblečie, potrebuje usmerňovanie. Rada si maľuje, počúva piesne, má rada hudobnopohybové hry. V niektorých situáciách je negativistická, vynucuje si pozornosť plačom.

Rodičia S. Q. M. K. L. Q. o dcéru neprejavovali počas jej pobytu v CDR Martin žiadny kvalifikovaný záujem a vyživovaciu povinnosť si neplnili. I. navštívila v CDR dňa 09.07.2020 jej dospelá sestra O. Z.. Vo februári 2021 pani Z. telefonicky kontaktovali a požiadali o sprostredkovanie adresy rodičov, informovala navrhovateľa, že údajne žijú v Rakúsku. V čase podania návrhu sa už navrhovateľ nemohol skontaktovať ani s pani Z.. Na základe Rozhodnutia Banskobystrického samosprávneho kraja zo dňa 02.07.2021 je I. Q. odkázaná na sociálnu službu poskytovanú v domove sociálnych služieb a na základe Posudku o odkázanosti na sociálnu službu jej bol stanovený VI. stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby. I. Q. je ťažko zdravotne postihnutá, navrhovateľ preto navrhol, aby bola obmedzená spôsobilosť na právne úkony tak, že nie je spôsobilá nakladať so žiadnymi majetkovými hodnotami a s finančnými prostriedkami, nie je spôsobilá konať v úradných veciach, pri zaistení zdravotnej starostlivosti a liečebnej spolupráce, uzatvárať zmluvy a robiť iné právne úkony, ktorými by ohrozila svoje materiálne, sociálne a zdravotné istoty. Za opatrovníka navrhol ustanoviť mesto Fil'akovo. Navrhovateľ k návrhu pripojil rodný list, fotokópiu občianskeho preukazu, Rozhodnutie Banskobystrického samosprávneho kraja č. 8440/2021/ODDS-004 zo dňa 02.07.2021, Posudok o odkázanosti na sociálnu službu č. 8440/2021.

1.1 Navrhovateľ doručil prvoinštančnému súdu dňa 13.09.2021 oznámenie o ukončení poskytovania starostlivosti I. Q. ku dňu 08.09.2021 a jej umiestnenie do FEMINA Domov sociálnych služieb Veľký Blh. Prvoinštančnému súdu doručil lekársky nález na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 14.05.2021 vystavený MUDr. Tomášom Turčanom, PhD., ambulantnú správu od MUDr. Danice Vladárovej zo dňa 26.10.2020, Lekársky posudok č. B/2009/38644 zo dňa 20.11.2009 MUDr. Silvie Janušovej, Rozhodnutie č.: A/2008/15709-COM zo dňa 26.11.2008 ÚPSVaR Lučenec, vyjadrenie lekára k zdravotnému stavu I. Q.Á. a navrhol pribrať do konania FEMINA DSS Veľký Blh.

2. Posudzovanú I. Q. súd poučil o možnosti zvoliť si dôverníka, ktorý sa zúčastní konania, pričom posudzovaná si dôverníka nezvolila (č.l. 36 spisu).

3. Uznesením č.k. 8Ps/7/2021-32 dňa 20.10.2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 10.11.2021, prvoinštančný súd ustanovil I. Q. procesného opatrovníka.

4. Uznesením č.k. 8Ps/7/2021-75 zo dňa 14.04.2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 21.04.2022, prvoinštančný súd pribral do konania FEMINA Domov sociálnych služieb, 980 22 Veľký Blh.

5. Súd prvej inštancie uznesením č.k. 8Ps/7/2021-41 zo dňa 15.11.2021, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14.12.2021 a vykonateľnosť dňa 18.12.2021, ustanovil do konania znalkyňu MUDr. Beátu Gašparovú.

6. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom a vzhľadnutím posudzovanej, výsluchom procesného opatrovníka, výsluchom súdnej znalkyne, prečítaním listinných dôkazov doručených navrhovateľom spolu s návrhom, znaleckého posudku č. 12/2022 znalkyne MUDr. Beáty Gašparovej a zistil tento skutočný stav:

7. Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že I. Q. je v súčasnosti umiestnená vo FEMINA Domov sociálnych služieb Veľký Blh.

8. Súdna znalkyňa MUDr. Beáta Gašparová (v súčasnosti MUDr. Beáta Vranová Gašparová) vypracovala písomný znalecký posudok o psychiatrickom vyšetrení I. Q. vo FEMINA DSS Veľký Blh dňa 17.03.2022 a dožiadanému súdu Okresný súd Zvolen ho doručila dňa 31.03.2022. Po vybavení dožiadania bol súdny spis spolu so znaleckým posudkom prvoinštančnému súdu doručený dňa 08.04.2022. Znalkyňa aktuálnym znaleckým vyšetrením zistila, že anamnestické údaje nie je možné od posudzovanej I. Q. získať pre veľmi slabo rozvinutú reč a hlavne významný mentálny deficit. Preto tieto uviedla len zo správ z jej zdravotnej dokumentácie. Posudzovaná je z 10. rizikovej gravidity, pôrod v 31 t., pôrodná hmotnosť 1410 g, pôrodná dĺžka 44 cm. Po narodení potvrdený Downov syndróm. Prekonala varicellu, opakované infekty dýchacích ciest, v 2/2004 - 4/2004 hospitalizovaná pre hepatopatiu a sups. malabsorbčný syndróm, v 6/2008 operácia - adenotomia. Sledovaná neurologicky pre detskú mozgovú obrnu a Downov syndróm, endokrinologicky pre poruchu štítnej žľazy a nízky vzrast. Má dokumentovanú laktózovú intoleranciu. Od cca 5. mesiaca života bola umiestnená v CDR v Martine. Navštevovala špeciálnu základnú školu.

V psychopatologickom obraze u I. Q. dominuje jej stredne ťažký mentálny deficit, pri ktorom ide o celkové postihnutie osobnosti, preferenčne v intelektu. Adekvátny verbálny kontakt nie je možné nadviazať, parciálne negativistická, odpovedá len jednoslovným výkrikom, dyslalicky alebo neodpovedá vôbec, reč je veľmi slabo rozvinutá, ťažko zrozumiteľná, súvislú vetu spontánne nevie povedať, slovná zásoba veľmi chudobná, často perseveruje (opakuje jedno slovo) alebo sú prítomné echolárie (opakuje niektoré slová po znalkyni). Infantilne grimasuje. Orientácia len priestorová v známom prostredí, inak nedostatočná celkovo, ťažké je ju vôbec posúdiť. Psychomotorické tempo inhibované a zároveň nestabilné, prítomný je bradypsychizmus, tupá emotivita, impulzívna afektivita, globálne narušená pozornosť. Aj základné denné úkony dokáže vykonávať len s pomocou druhej zdravej osoby. Jej úsudok a kritickosť nerozvinuté, svoje konanie nedokáže racionálne ovládať a do dôsledkov zhodnotiť, vzhľadom k intelektu nie je schopná vôbec plánovať, organizovať, samostatne iniciovať a vykonávať cieleňú činnosť. Kontakt s realitou je celkovo znížený nepsychoticky pri mentálnom deficite, právne povedomie chýba, celoživotne nutnosť starostlivosti, vedenia a dohľadu druhou zdravou osobou. Osobnosť posudzovanej je stredne ťažko mentálne retardovaná, s neschopnosťou adekvátnej sociálnej interakcie. Nevie čítať, písať - negramotná, v podstate nevzdelávateľná. Predstavu číslíc nemá, počítať nevie. Prítomná je komorbidity s Morbus Down a DMO (detskou mozgovou obrnou) neurologickými prejavmi. V závere znaleckého posudku znalkyňa uviedla svoje diagnostické závery a navrhla obmedziť spôsobilosť na právne úkony Vanese Oláhovej, pretože tá od narodenia trpí ťažkou mentálnou retardáciou, ide všeobecne o závažnú poruchu osobnosti, kde dominuje porucha intelektu, čo so sebou nesie následne poruchu ostatných psychických funkcií. Duševná porucha je trvalá, liečbou neovplyviteľná, farmakologicky je možné iba tlmenie impulzívnych, pudových porúch správania a emotivity.

9. Znalkyňa MUDr. Beáta Vranová Gašparová bola vypočutá prvoinštančným súdom do zápisnice o výsluchu dňa 24.01.2023, na záveroch svojho znaleckého posudku trvala a tieto o nič nedoplnila.

10. Súd dňa 12.07.2022 vzhliadol posudzovanú vo FEMINA DSS Veľký Blh a zistil, že bola čisto odetá, zovňajšok upravený, očný kontakt ani verbálny sa sudkyni s I. Q. nepodarilo nadviazať.

11. Podľa § 231 písm. a) zák. č. 161/2015 Z.z. (Civilný mimosporový poriadok, ďalej „CMP“) v konaní o spôsobilosti na právne úkony súd rozhoduje o obmedzení spôsobilosti fyzickej osoby na právne úkony.

12. Podľa § 233 ods. 1 a 2 CMP návrh na začatie konania môže podať blízka osoba, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, poskytovateľ sociálnych služieb alebo ten, kto má na veci právny záujem. Návrh na začatie konania môže podať aj ten, o koho spôsobilosti sa má konať.

13. Podľa § 236 CMP účastníkmi konania o spôsobilosti na právne úkony sú navrhovateľ a ten, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná.

14. Podľa § 239 CMP ten, o koho spôsobilosti sa koná, má v konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu.

15. Podľa § 243 ods. 1, 2 a 3 CMP súd vyslúchne osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná. Súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takom prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, vzhliadne. Ak o to požiada osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyslúchne ju súd vždy.

16. Podľa 244 CMP súd v konaní ustanoví a vyslúchne znalca.

17. Podľa § 10 zák. č. 40/1964 Zb. (ďalej „Občiansky zákonník“), ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopný robiť právne úkony, súd ho pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

Ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

Súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

18. Pri rozhodovaní súd vychádzal najmä z výsluchu znalkyne, zo záverov znaleckého posudku, ktoré si osvojil. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že osoba o spôsobilosti na právne úkony ktorej sa koná trpí duševnou poruchou, ktorá nie je prechodná, pričom jej zdravotný stav odôvodňuje obmedzenie spôsobilosti na právne úkony v rozsahu uvedenom vo výroku I. tohto rozsudku.

19. Podľa § 248 ods. 1 a 2 CMP konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277.

Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť osoby na právne úkony obmedzil, a ustanoví jej opatrovníka.

20. Podľa § 274 ods. 2 CMP v uznesení, ktorým ustanovuje opatrovníka, súd vymedzí rozsah opatrovníckych práv a povinností v súlade s účelom, na ktorý bol opatrovník ustanovený.

21. Podľa § 275 C CMP súdom ustanovený opatrovník vykonáva svoje práva a povinnosti riadne a dbá na pokyny súdu.

22. Podľa § 276 CMP súd odvolá opatrovníka z výkonu funkcie na jeho návrh.

23. Podľa § 277 ods. 1 a 2 CMP súd dohliada na spôsob výkonu funkcie opatrovníka. Súd opatrovníka odvolá, ak stratí spôsobilosť na výkon funkcie, porušuje povinnosti, zneužíva svoje práva alebo z iných vážnych dôvodov.

24. Súd ustanovil obmedzenej spôsobilosti na právne úkony I. Q. opatrovníka mesto Filákov a súčasne mu vymedzil rozsah opatrovníckych správ a povinností.

25. Podľa § 10 ods. 2 CMP ak sa stal účastníkom ten, o koho právach alebo povinnostiach sa nekoná, súd uznesením konanie vo vzťahu k nemu zastaví.

V súlade s citovaným zákonným ustanovením súd zastavil konanie voči navrhovateľovi Centrum pre deti a rodiny, Ul. Hviezdoslavova 62, 036 01 Martin, ktorý pôvodne podal návrh na začatie konania, keďže obmedzená spôsobilosť na právne úkony je už umiestnená vo FEMINA DSS Veľký Bih.

26. V konaní vznikli trovy v súvislosti s podaním písomného znaleckého posudku č. 12/2022. Súd náhradu týchto trov súdnej znalkyni priznal uznesením č.k 8Ps/7/2021-72 zo dňa 11.04.2022, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 04.06.2022 a tiež trovy s použitím služobného motorového vozidla pri vyluchu a vzhliadnutí I. Q. v DSS Veľký Blh dňa 12.07.2022, ktoré platí štát v súlade s § 251 ods. 1 CMP.

27. Podľa § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

28. V súlade s citovaným zákonným ustanovením súd účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal. Trovy znaleckého dokazovania v zmysle § 251 ods. 1 CMP platí štát a tiež trovy spojené s použitím služobného motorového vozidla.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva v lehote 15 dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozsudku na Okresný súd Lučenec, Dr. Herza 14, 984 37 Lučenec.

Odvolanie je potrebné predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde, a aby každá strana sporu dostala jeden rovnopis odvolania. Ak strana sporu nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jej trovy.

Podľa § 62 ods. 1, 2 CMP je odvolanie možné odôvodniť aj tým, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci. Odvolacie dôvody možno meniť a dopĺňať až do rozhodnutia o odvolaní.

Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

Podľa § 64 CMP zmena návrhu na začatie konania je v odvolacom konaní prípustná.

Podľa § 65 CMP odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

Podľa § 66 CMP odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

Podľa § 67 CMP na vady konania pred súdom prvej inštancie prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.